

Як досягти більшої лібералізації торгівлі з ЄС: стан використання тарифних квот ЄС Україною

Світлана Таран, Центр аналітики зовнішньої торгівлі Trade+
при Київській школі економіки

1 січня 2020 р. минуло чотири роки як почала діяти торговельна частина Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що стосується Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ). Угодою передбачено, що через п'ять років після набрання нею чинності, тобто у 2021 р., сторони можуть розпочати консультації з метою прискорення та розширення тарифних зобов'язань (Стаття 29 Розділу IV Угоди про асоціацію)¹. Представники українського уряду вже заявили про наміри розпочати перемовини щодо перегляду окремих положень Угоди, в т.ч. тих, що стосуються обсягів окремих тарифних квот ПВЗВТ².

Питання перегляду обсягів та умов застосування тарифних квот для України – обгрунтоване. Практика використання квот (деякі квоти повністю вичерпуються у перші дні чи місяці року; висока конкуренція виробників щодо отримання першочергового доступу до обсягів квот) свідчить, що встановлені обсяги безмитних поставок для сільськогосподарської та харчової продукції часто є надто низькими з точки зору поточного експортного та виробничого потенціалу українського агросектору, який значно змінився порівняно з періодом, коли проводилися перемовини щодо ПВЗВТ³ та протягом періоду дії ПВЗВТ. Наприклад, виробництво зернових культур та зернобобових в Україні збільшилося з 46 млн. т. в середньому протягом 2008-2010 рр. до 66 млн. т. в середньому протягом 2016-2018 рр.⁴ Загальний експорт зернових збільшився з 19 млн. т. в середньому протягом 2008-2010 рр. до 42,3 млн. т. в середньому у 2016-2018 рр.^{5,6} тоді як загальний експорт меду збільшився з 5,9 тис т. в середньому протягом 2008-2010 рр. до 58 тис. т. в середньому протягом 2016-2018 рр.

¹ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

² <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2821497-ukraina-i-es-proveli-vstupnu-rozmovu-sodo-vdoskonalenna-ugodi-pro-asociaciu.html>

³ <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu>

⁴ http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/rosl_u.html

⁵ http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_bsoph2018_pdf.pdf

⁶ У 2018 р. виробництво зернових і зернобобових культур сягнуло 70 млн. тонн, а експорт майже 43 млн тонн.

Історія питання

Угодою про асоціацію передбачено 36 основних тарифних квот ЄС для України, а також 4 додаткові тарифні квоти – всього 40 тарифних квот (Додаток І-А до Угоди про асоціацію). Причому обсяги 18 тарифних квот поступово збільшуються впродовж 5 років з дати застосування положень про ПВЗВТ⁷.

Тарифні квоти ЄС поширюються на чутливі для ЄС товарні групи, що включають здебільшого сільськогосподарські та харчові продукти рослинного і тваринного походження. Тарифні квоти ПВЗВТ передбачають, що зазначені товари постачаються в межах квоти за нульовою ставкою ввізного мита, а поставки понад визначений обсяг здійснюються на умовах загального режиму імпорту до ЄС (застосовується встановлена Митним тарифом ЄС ставка ввізного мита).

Розподіл та адміністрування усіх тарифних квот (основних та додаткових) здійснюється відповідними директоратами Європейської Комісії за двома принципами: 1) за принципом "перший прийшов – перший обслуговується" – 27 тарифних квот ЄС для України⁸ 2) через систему імпорتنих ліцензій – 13 тарифних квот⁹.

ЄС почав застосовувати безмитні тарифні квоти для України з квітня 2014 р. у режимі автономних торговельних преференцій (АТП)¹⁰. А з 1 січня 2016 р. вони почали діяти в режимі ПВЗВТ, відтоді також розпочалося поетапне збільшення обсягів 18 квот.

Крім тарифних квот, передбачених Угодою про асоціацію та ПВЗВТ, ЄС додатково запровадив безмитні тарифні квоти терміном на 3 роки в рамках тимчасових автономних торговельних преференцій ЄС для України (Регламент (ЄС) 2017/1566)¹¹. Ці тимчасові квоти ЄС виділив з метою збільшення можливостей безмитного експорту української с/г та харчової продукції, що користується найбільшим попитом в ЄС, а саме 8 тарифних квот. З них, 5 тарифних квот, що розподіляються за принципом "перший прийшов – перший обслуговується", почали діяти з 1 жовтня 2017 р. (мед; ячмінна крупа, оброблене зерно та борошно; оброблені томати; виноградний та яблучний сік; овес). Разом з тим, 3 тарифні квоти, що адмініструються через систему імпорتنих ліцензій, застосовуються з 1 січня 2018 р. (пшениця, пшеничне борошно та гранули; кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули; ячмінь, ячмінне борошно та гранули).

⁷ <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=b142801e-b932-4207-aea9-df3728dad379&title=FaQZPitanFunksionuvanniaVilnoiTorgivliMizhUkrainoiuTas>

⁸ https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/quota_consultation.jsp?Lang=en&Year=2016&Status=&Offset=0&MaxSize=1000&Critical=&Origin=UA&Code=&Expand=true

⁹ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/trqs_en

¹⁰ Їхній обсяг відповідав обсягу квот, передбаченого для першого року дії ПВЗВТ.

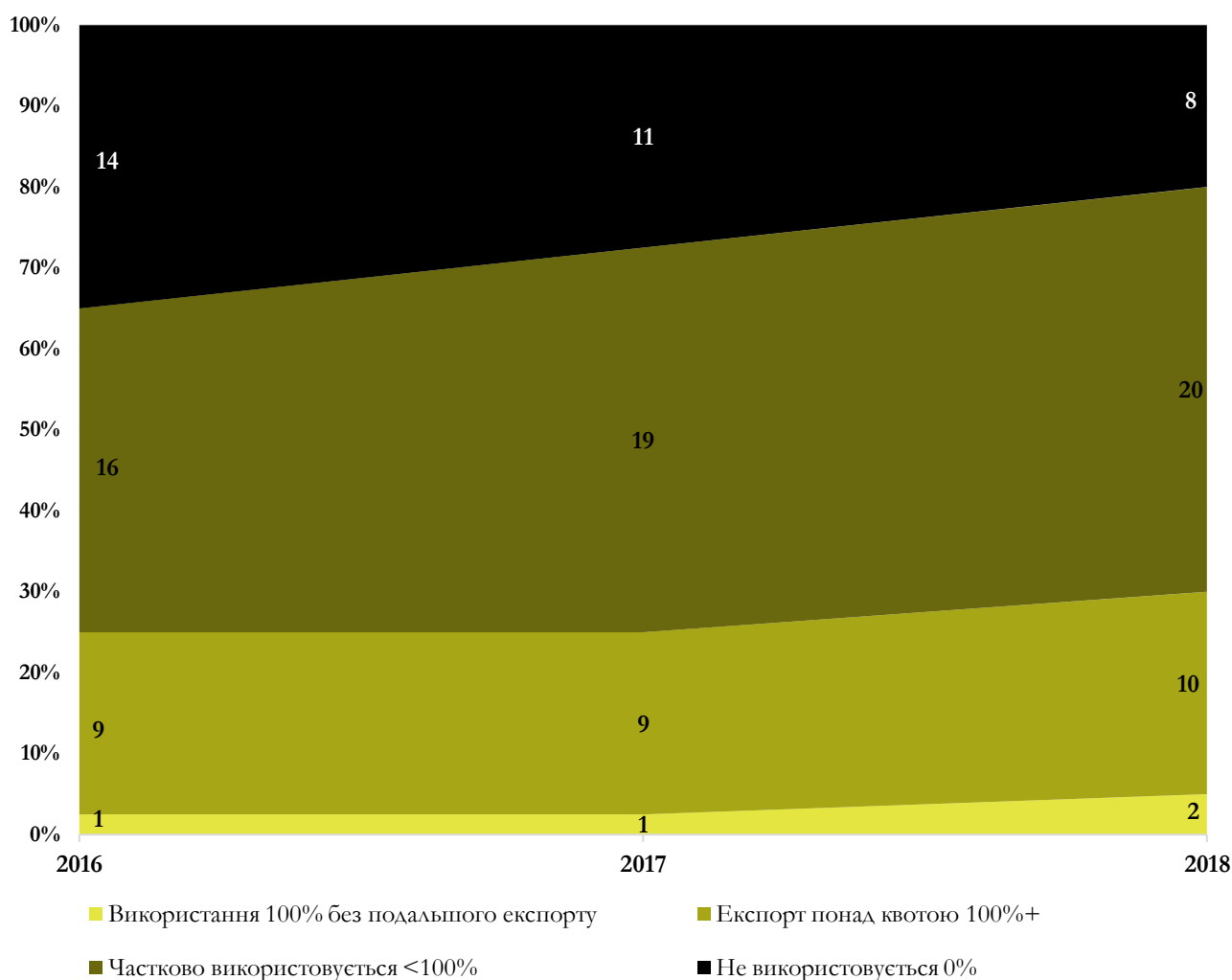
¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ%3AL%3A2017%3A254%3AFULL&from=EN>

Аналіз стану використання тарифних квот ЄС Україною протягом 2016-2019 рр.

За рівнем використання можна виділити три групи безмитних квот: 1) квоти, які повністю вичерпуються. Причому їх, у свою чергу, можна поділити на дві підгрупи - квоти з подальшим експортом зазначених товарів понад квоту та без подальшого експорту понад квоту 2) квоти, які використовуються частково 3) квоти, які не використовуються.

Таблиця 1 показує використання Україною 40 тарифних квот ЄС в рамках ПВЗВТ протягом 2016-2019 років. Ці дані свідчать про загальну тенденцію до збільшення рівня заповнення тарифних квот ЄС Україною протягом 2016-2019 рр. – як щодо кількості квот, що використовуються, так і щодо обсягів експорту в межах квот і поза ними – див. Рисунок 1.

Рисунок 1. Кількість тарифних квот ПВЗВТ, що використовувалися Україною протягом 2016-2018 рр.

Джерело: Європейська Комісія

Більш детальний аналіз дозволяє зробити такі висновки:

Зростає кількість квот, які Україна використовує – повністю або частково. Якщо у 2016 р. із 40 квот українські експортери використовували 26 (або 65% усіх квот), то у 2018 та 2019 р. – вже 32 (80%). Зокрема, у 2018 та 2019 роках почали використовуватися такі квоти, які раніше не використовувалися: продукція з обробленого молока, продукти переробки солоду та крохмалю, цукрові сиропи.

Кількість квот, які використовуються на 100%, також зростає. Так, у 2019 р. повністю заповнювалися 12 тарифних квот (або 30% від усіх квот): мед; оброблені томати; вершкове масло та молочні пасти; ячмінна крупа, оброблене зерно та борошно; пшениця, пшеничне борошно та гранули; кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули; м'ясо птиці (основна); виноградний та яблучний соки; цукор; крохмаль; оброблений крохмаль, а також продукти переробки солоду та крохмалю (останні – 99,9%). Високий рівень застосування квоти (більше 90%) мали також солод та пшенична клейковина та оброблена продукція із зернових. Також значно збільшилося використання квоти на часник (від 9,8% у 2016 р до 78,6% у 2019 р) та висівки, відходи та залишки (від 42,9% у 2016 р. до 72,3% у 2019 р.).

Також спостерігається тенденція до більшого використання квот, що включають продукцію з вищим ступенем переробки – наприклад, оброблена продукція із зернових (використання збільшилося з 2,7% у 2016 р. до 99,5% у 2019 р.), продукти переробки солоду та крохмалю (квота почала використовуватися з 2018 р. на 100%, у 2019 р. – також 100%), оброблений крохмаль (використання з 2017 р. – 29,5%, у 2018 та 2019 р. – 100%), цукрові сиропи (використання почалося у 2019 р.).

Разом з тим, використання окремих квот навпаки зменшилося за цей період, наприклад, використання квоти на експорт вівса поступово зменшувалося зі 100% у 2016 р. до 36,5% у 2018 р. та 31% у 2019 р. Зменшення використання окремих квот може бути пов'язане з різними ціновими та виробничими факторами, такими як: зміна цін та кон'юнктури на ринку ЄС, переорієнтація експорту на інші більш привабливі ринки, зменшення обсягу внутрішнього виробництва, поганий врожай тощо. У випадку з вівсом, зменшення поставок до ЄС відображало тенденцію до зменшення загального експорту вівса з України, а також внутрішнього виробництва протягом цього періоду.

Кількість квот, які не використовуються, знизилася з 14 у 2016 р. до 8 у 2018 та у 2019 р. Зовсім не використовувалися протягом 2016-2019 рр. такі квоти, як: оброблена продукція з масла, матінол сорбітол, гриби (додаткова), а також «м'ясні» квоти – яловичина, свинина (основна та додаткова), баранина. Дуже низький % використання (близько 1% від обсягу тарифної квоти) мають: цукрова кукурудза, гриби (основна, у 2019 р. не використовувалася), сигари та цигарки (почалися незначні поставки у 2018 р.), цукрові сиропи (поставки розпочалися у 2019 р.).

Таблиця 1. Рівень використання тарифних квот ПЗВТ Україною, 2016-2019 рр.

Назва квоти	2016			2017			2018			2019		
	Розмір квоти	Використано		Розмір квоти	Використано		Розмір квоти	Використано		Розмір квоти	Використано	
	т	т	%	т	т	%	т	т	%	т	т	%
Квоти за принципом "перший прийшов - перший обслуговується"¹²												
Баранина	1500	0	0,0%	1650	0	0,0%	1800	0	0,0%	1950	0	0,0%
Мед	5000	5000	100%	5200	5200	100%	5400	5400	100%	5600	5600	100%
Часник	500	49	9,8%	500	166	33,2%	500	490	98,1%	500	393	78,6%
Овес	4000	4000	100%	4000	1834	45,9%	4000	1459	36,5%	4000	1239	31,0%
Цукор	20070	20070	100%	20070	20070	100%	20070	17062	85,0%	20070	20070	100%
Інший цукор	10000	5929	59,3%	12000	9126	76,0%	14000	2228	15,9%	16000	1006	6,3%
Цукрові сиропи	2000	0	0,0%	2000	0	0,0%	2000	0	0,0%	2000	7	0,4%
Ячмінна крупа та борошно, зерно оброблене	6300	6300	100%	6600	6600	100%	6900	6891	99,9% *	7200	7200	100%
Солод та пшенична клейковина	7000	7000	100%	7000	6838	97,7%	7000	7000	100%	7000	6319	90,3%
Крохмаль	10000	1898	19,0%	10000	9878	98,8%	10000	9988	99,9% *	10000	10000	100%
Оброблений крохмаль	1000	0	0,0%	1200	354	29,5%	1400	1400	100%	1600	1600	100%
Висівки, відходи та залишки	17000	7286	42,9%	18000	5555	30,9%	19000	8217	43,2%	20000	14467	72,3%
Гриби основна	500	0	0,1%	500	0	0,1%	500	0	0,03%	500	0	0,0%
Гриби додаткова	500	0	0,0%	500	0	0,0%	500	0	0,0%	500	0	0,0%
Оброблені помідори	10000	10000	100%	10000	10000	100%	10000	10000	100%	10000	10000	100%
Виноградний та яблучний соки	10000	10000	100%	12000	12000	100%	14000	14000	100%	16000	16000	100%
Продукція з обробленого молока	2000	0	0,0%	2000	0	0,0%	2000	443	22,1%	2000	866	43,3%
Оброблена продукція з масла	250	0	0,0%	250	0	0,0%	250	0	0,0%	250	0	0,0%
Цукрова кукурудза	1500	13	0,9%	1500	12	0,8%	1500	14	0,9%	1500	23	1,5%
Оброблена продукція з цукру	2000	340	17,0%	2200	316	14,4%	2400	334	13,9%	2600	417	16,0%
Оброблена продукція із зернових	2000	55	2,7%	2000	547	27,4%	2000	801	40,1%	2000	1989	99,5%
Оброблена продукція з молочних вершків	300	73	24,4%	340	9	2,7%	380	16	4,2%	420	9	2,2%
Інші харчові продукти	2000	5	0,3%	2000	13	0,7%	2000	17	0,9%	2000	65	3,2%

¹²https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/quota_consultation.jsp?Lang=en&Year=2016&Status=&Offset=0&MaxSize=1000&Critical=&Origin=UA&Code=&Expand=true

Етанол	27000	1889	7,0%	41600	3111	7,5%	56200	5867	10,4%	70800	6083	8,6%
Сигари та цигарки	2500	0	0,0%	2500	0	0,0%	2500	0	0,01%	2500	0	0,002%
Матінол сорбітол	100	0	0,0%	100	0	0,0%	100	0	0,0%	100	0	0,0%
Продукти переробки солоду та крохмалю	2000	0	0,0%	2000	0	0,0%	2000	2000	100%	2000	1998	99,9%*
Квоти за принципом "ліцензування"¹³												
Яловичина	12000	0	0,0%	12000	0	0,0%	12000	0	0,0%	12000	0	0,0%
Свинина основна	20000	0	0,0%	20000	0	0,0%	20000	0	0,0%	20000	0	0,0%
Свинина додаткова	20000	0	0,0%	20000	0	0,0%	20000	0	0,0%	20000	0	0,0%
М'ясо птиці основна	16000	16000	100%	16800	16800	100%	17600	17599	100%	18400	18400	100%
М'ясо птиці додаткова	20000	8552	42,8%	20000	5139	25,7%	20000	11838	59,2%	20000	9174	45,9%
Яйця та альбуміни основна	1500	232	15,5%	1800	656	36,5%	2100	1567	74,6%	2400	2027	84,5%
Яйця та альбуміни додаткова	3000	0	0,0%	3000	600	20,0%	3000	1450	48,3%	3000	1891	63,0%
Пшениця, пшеничне борошно та гранули	950000	950000	100%	960000	960000	100%	970000	970000	100%	980000	980000	100%
Ячмінь, ячмінне борошно та гранули	250000	249460	99,8%	270000	270000	100%	290000	48076	16,6%	310000	249250	80,4%
Кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули	400000	400000	100%	450000	450000	100%	500000	500000	100%	550000	550000	100%
Молоко, вершки, згущене молоко та йогурти	8000	0	0,0%	8400	323	3,8%	8800	1323	15,0%	9200	250	2,7%
Сухе молоко	1500	450	30,0%	2200	760	34,5%	2900	700	24,1%	3600	560	15,6%
Вершкове масло та молочні пасти	1500	690	46,0%	1800	1800	100%	2100	2100	100%	2400	2400	100%

Джерело: Європейська Комісія, власні розрахунки

¹³ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/trqs_en

* 99,9% використання квоти вважаємо повним використанням.

Щодо м'ясної продукції, то Україна на сьогодні може продавати до ЄС лише м'ясо птиці. Чотири квоти – яловичина, свинина (основна та додаткова), баранина – не використовувалися взагалі, оскільки Україна не має дозволу на експорт цих товарів тваринного походження в ЄС. Інші фактори, які можуть впливати на низький рівень використання тарифних квот ПВЗВТ для інших товарів – недостатні виробничі можливості для виробництва продукції необхідної якості, низька конкурентоспроможність цих товарів на ринку ЄС, складність продуцери розподілу квоти тощо.

Крім того, починаючи з жовтня 2017 р., Україна використовувала тимчасові квоти, які були надані в рамках АТП на три роки – див. Таблицю 2. Зокрема, станом на початок 2020 року використання цих тарифних квот було таким:

- Україна повністю вичерпувала 5 тимчасових квот на: мед; оброблені томати; ячмінна крупа, оброблене зерно та борошно; пшениця, пшеничне борошно та гранули; кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули.
- Частково використовувала 2 тимчасові квоти: ячмінь, ячмінне борошно та гранули; овес.
- Зовсім не використовувала 1 тимчасову квоту: виноградний та яблучний соки.

Таблиця 2. Рівень використання тимчасових тарифних квот АТП Україною, 2017-2019 рр.

	Розмір квоти			Використано			Розмір квоти			Використано		
	т	т	%	т	т	%	т	т	т	т	%	
Квоти за принципом "перший прийшов - перший обслуговується"												
	з 01.10.2017 по 30.09.2018			з 01.10.2018 по 30.09.2019			з 01.10.2019 по 30.09.2020					
Мед	2500	2500	100%	2500	2500	100%	2500	2500,0	100%			
Ячмінна крупа та борошно, зерно оброблене	7800	7800	100%	7800	7800	100%	7800	1548,1	80,2%			
Оброблені томати	3000	3000	100%	3000	3000	100%	3000	3000,0	100%			
Виноградний та яблучний соки	500	0,0	0,0%	500	0,0	0,0%	500	0,0	0,0%			
Овес	4000	340	8,5%	4000	924,7	23,1%	4000	286,0	7,2%			
Квоти за принципом "ліцензування" (з 01.01.2018)												
	2017			2018			2019					
Пшениця, пшеничне борошно та гранули				65000	65000	100%	65000	65000	100%			
Кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули				625000	625000	100%	625000	625000	100%			
Ячмінь, ячмінне борошно та гранули				325000	74439	22,9%	325000	216495,6	66,61%			

Джерело: Європейська Комісія.

Фактичний експорт до ЄС та безмитний експорт в рамках квот

Для переважної більшості квот, які вичерпувалися на 100%, експорт включених товарів здійснювався і понад квоту (зі сплатою ввізних мит) – див. Рисунок 2. При цьому в багатьох випадках фактичний експорт значно перевищував встановлений обсяг квот. Зокрема, протягом 2016-2018 рр. фактичний експорт значно перевищував обсяги таких квот: мед; оброблені томати; вершкове масло та молочні пасти; ячмінна крупа, оброблене зерно та борошно; пшениця, пшеничне борошно та гранули; кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули; м'ясо птиці (основна); виноградний та яблучний соки. Поставки до ЄС понад квотою також здійснювалися для таких товарів, як цукор та солод і пшенична клейковина. Зокрема, після отримання права на експорт до ЄС у 2016 р. зростають поставки вершкового масла та молочних паст до ЄС: так, у 2018 р. поставки понад квотою вже дорівнювали поставкам в межах квоти. Поставки кукурудзи до ЄС понад квотою у 2017 р. у 18 разів перевищували розмір встановленої тарифної квоти на цей рік, а у 2018 р. – у 9 разів перевищували безмитні поставки в рамках основної квоти ПВЗВТ і тимчасової квоти АТП. Поставки оброблених томатів до ЄС понад квоту у 2,1 рази перевищували обсяг основної квоти ПВЗВТ та тимчасової квоти АТП (Рисунок 2).

Тобто передбачені обсяги безмитного експорту (навіть з врахуванням додаткових тимчасових квот) були недостатніми для українських експортерів. Разом з тим, можна зробити висновок, що ці тарифні квоти та рівень ввізних мит ЄС поза квотою не зупиняли подальший експорт і не були значним обмеженням для експорту до ЄС протягом цього періоду.

Зростання експорту понад квоту свідчить про наявність значного попиту на дану українську продукцію в ЄС, а також конкурентоспроможність і сприятливу кон'юнктуру для українських товарів на ринку ЄС у цей період. Також можна зробити висновок, що розмір цих тарифних квот є досить незначним з точки зору експортного та виробничого потенціалу України. І тому зазначені квоти є передусім кандидатами для перегляду.

Разом з тим, в межах окремих тарифних квот (крохмаль; оброблений крохмаль; продукти переробки солоду і крохмалю), поставки до ЄС поступово зростали і у 2018 та 2019 роках вже досягали близько 100% обсягу цих квот. Однак понад квоту поставки не відбувалися, що може свідчити, зокрема, про обмежувальний вплив ввізних мит ЄС понад квотою на поставки цих товарів до ЄС і необхідність перегляду обсягів квот або зменшення ввізних мит ЄС. Щоб це встановити, необхідний детальний аналіз умов доступу та експортних можливостей України для кожної з цих квот.

Висновки і рекомендації

Проведений аналіз свідчить про позитивну динаміку заповнення тарифних квот ЄС Україною протягом 2016-2019 рр. – з точки зору кількості квот, що використовуються, і обсягів експорту в межах цих квот. Є позитивна тенденція до збільшення рівня заповнення квот для товарів з вищим ступенем переробки, що відображає зокрема зростання спроможності українських виробників виробляти продукцію, яка відповідає європейським вимогам безпечності та якості. Крім того, фактичний експорт для частини квот значно переважає безмитні поставки в межах квот, що свідчить про значний попит та конкурентоспроможність зазначеної української продукції на ринку ЄС.

Разом з тим, тарифні квоти означають лише часткову лібералізацію торгівлі між Україною та ЄС, і потребують перегляду з метою відображення сучасних тенденцій двосторонньої торгівлі з ЄС і збільшення масштабу її лібералізації (за рахунок збільшення обсягів безмитної торгівлі), а також врахування змін у виробничому та експортному потенціалі України та географії українського експорту, що відбулися з часу проведення переговорів щодо підписання ПВЗВТ.

Хоча більшість тарифних квот не зупиняють експорт та не є значним обмеженням для експорту до ЄС (мед, оброблені помідори, пшениця, кукурудза тощо), однак Україна зацікавлена у збільшенні гарантованих можливостей безмитного експорту до ЄС та зменшенні ризиків для українських виробників щодо можливих змін митних ставок чи інших захисних заходів на ринку ЄС, які застосовуються до третіх країн, а також створенні більше можливостей для безмитного експорту малим та середнім виробникам.

Очікується, що 2020 рік стане роком підготовки та формування позиції України до консультацій з ЄС щодо перегляду обсягу тарифних квот ПВЗВТ. Результати цього аналізу щодо рівня використання квот та фактичних обсягів експорту до ЄС свідчать, що Україна зацікавлена у перегляді умов доступу на ринок ЄС передусім для таких товарів, як: **мед; оброблені помідори; вершкове масло та молочні пасти; ячмінна крупа, оброблене зерно та борошно; пшениця, пшеничне борошно та гранули; кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули; м'ясо птиці (основна)¹⁴; виноградний та яблучний соки¹⁵, а також цукор та солод і пшенична клейковина.** Також можливими кандидатами на перегляд можуть бути тарифні квоти на крохмаль; оброблений крохмаль; продукти переробки солоду і крохмалю, експорт яких до ЄС постійно зростав протягом останніх років.

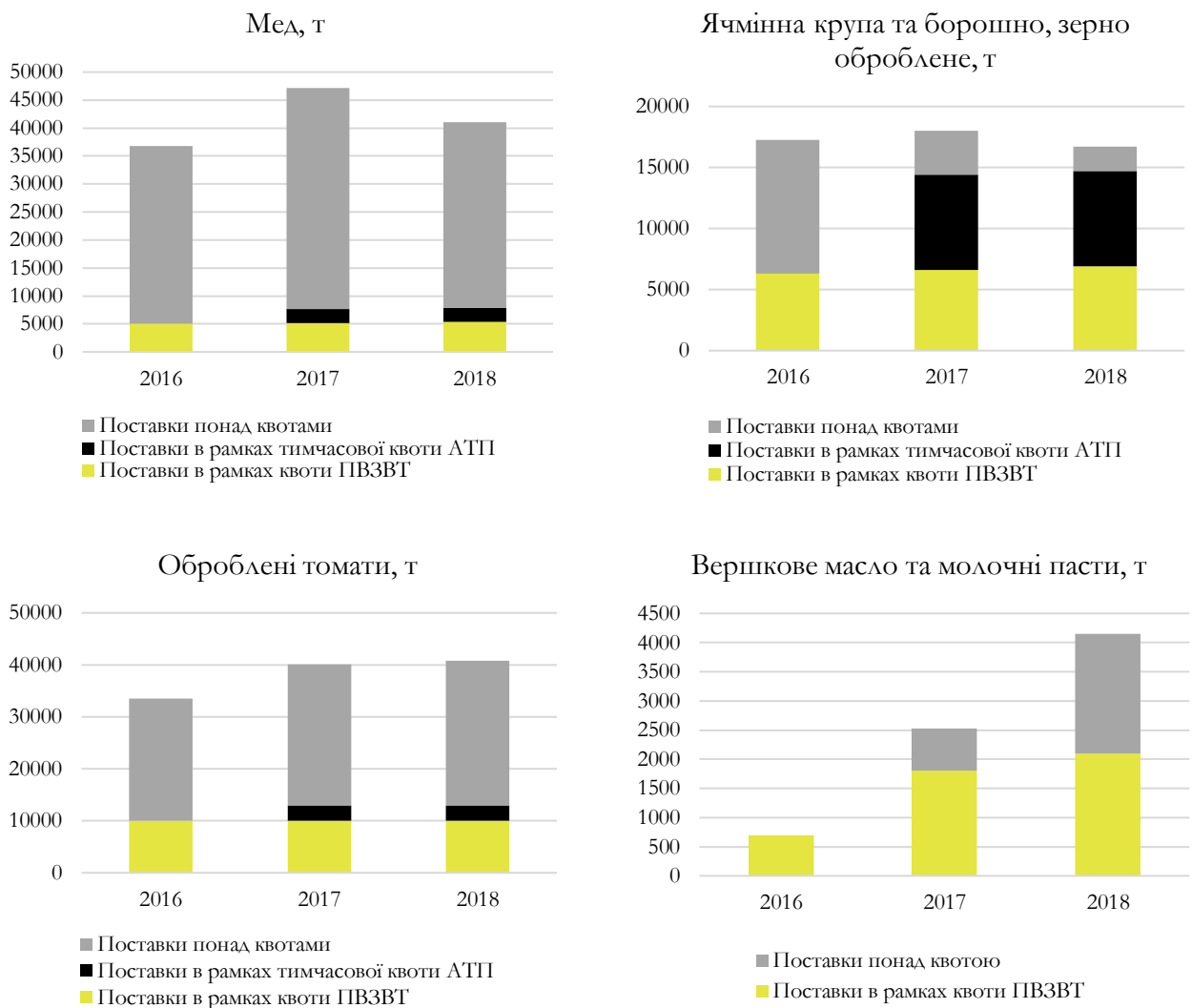
¹⁴ З 2020 р. тарифна квота ПВЗВТ на м'ясо птиці була переформатована (зросла кількість охоплених квотою товарних позицій), а її обсяг збільшено на 50 тис. т. Тобто у 2020 р. обсяг квоти збільшиться з 19,2 тис. т до 69,2 тис. т, а у 2021 р. - з 20 тис. т до 70 тис. т.

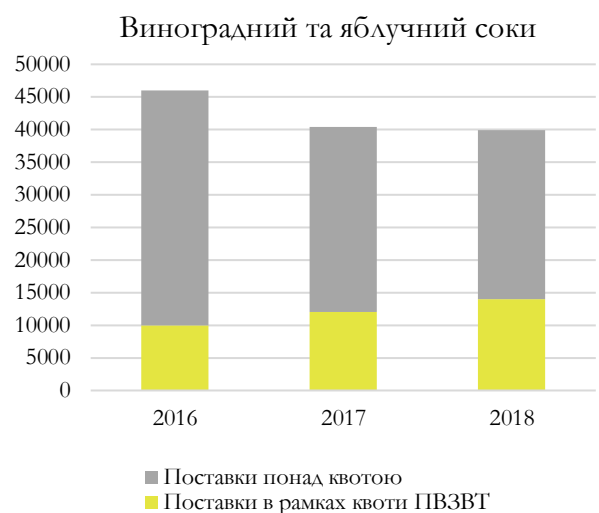
¹⁵ При цьому необхідно встановити причини невикористання Україною тимчасової тарифної квоти АТІ на яблучний і виноградний соки.

Для кожного із зазначених товарів необхідно провести консультації з представниками агросектору і зробити детальний аналіз того, як і наскільки доцільно збільшувати безмитний доступ (за рахунок збільшення обсягу тарифних квот / встановлення преференційних ставок ввізного мита, ін). Доцільно також більш детально вивчити причини низького використання окремих квот і обговорити з українськими виробниками шляхи усунення цих перешкод.

Також в рамках консультацій з ЄС важливо визначити можливості для переформатування окремих тарифних квот з метою збільшення можливостей для безмитного експорту товарів з вищим ступенем переробки, проаналізувати практику розподілу квот з точки зору отримання більшого доступу до них для малих і середніх виробників, а також визначити інші можливі напрямки для лібералізації торгівлі цими товарами з ЄС.

Рисунок 2. Поставки України до ЄС в рамках тарифних квот ПВЗВТ і тимчасових тарифних квот АТП та понад квотами, 2016-2018 рр.

Джерело: Європейська Комісія, Trade Helpdesk.